

Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија” број 58/00, 44/02, 82/08, 167/10 и 51/11), член 21 став 2 и член 22 став 2 од Законот за средно образование („Службен весник на Република Македонија” број 44/95, 24/96, 34/96, 35/97, 82/99, 29/02, 40/03, 42/03, 67/04, 55/05, 113/05, 35/06, 30/07, 49/07, 81/08, 92/08, 33/10, 116/10, 156/10, 18/11, 51/11, 6/12, 100/12, 24/13 и 41/14) и член 7 алинеја 5 од Законот за стручно образование и обука („Службен весник на Република Македонија” број 71/06, 117/08, 148/09, 17/11, 24/13, 137/13 и 41/14), министерот за образование и наука донесе наставна програма по **практична настава за II година**, сообраќајна струка – образовен профил техничар за логистика и осигурување за учениците во средното стручно образование.

**МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
ЦЕНТАР ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУКА**

**НАСТАВНА ПРОГРАМА ПО
ПРАКТИЧНА НАСТАВА**

II ГОДИНА

СООБРАЌАЈНА СТРУКА
Техничар за логистика и осигурување



СКОПЈЕ, 2014 ГОДИНА

1. Идентификациски податоци

1.1. Назив на наставниот предмет: ПРАКТИЧНА НАСТАВА

1.1. Образовен профил, струка и времетраење на образованието

1.2.1. Образовен профил: Техничар за логистика и осигурување

1.2.2. Струка: Сообраќајна

1.2.3. Времетраење на образованието: Четири години

1.3. Диференцијација на наставниот предмет

1.3.1. Предмет карактеристичен за образовниот профил

1.4. Година на изучување на наставниот предмет: Втора година

1.5. Број на часови на наставниот предмет

1.5.1. Број на часови неделно: 3 (три) часа

1.5.2. Број на часови годишно: 108 (сто и осум) часа

1.6. Статус на наставниот предмет : Задолжителен предмет

2. Цели на наставниот предмет

По совладувањето на наставната програма по практична настава, ученикот стекнува вештини и знаења и се оспособува:

- да ги идентификува, да ги следи и да ги пресметува логистичките трошоци;
- да го применува логистичкиот информативен систем во микродистрибуција;
- да користи информатичка технологија при складирањето;
- да препознава користење на различни средства за манипулирање на товарот;
- да го препознава општествениот и економскиот интерес на дејноста осигурување;
- да ја идентификува потребата за заштита на субјектите од опасностите (ризиците) коишто можат да предизвикаат финансиски загуби;
- да го опишува осигурувањето, поделбата во осигурувањето, субјектите во осигурувањето, основните елементи на осигурувањето, документите во осигурувањето, неживотните осигурувања, животните осигурувања, процената и ликвидацијата на штети, соосигурувањето и реосигурувањето;
- да направи процена на ликвидација на штета;
- да развива чувство и да стекнува навики за уредно, брзо и точно извршување на работата;
- да стекнува стручно знаење за правилно користење заштитни средства на работа и заштита на животната средина.

3. Потребни претходни нивоа на знаења

За успешно следење и совладување на содржините од овој наставен предмет, односно постигнување на поставените цели, потребни се предзнаења од предметите логистика, технологија на ракување и складирање на товарот, осигурување и финансиско работење, како и стручните предмети од прва година.

4. Образовен процес

4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Број на часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу темат. целини и предмети
1	2	3	4	5
1. СКЛАДИРАЊЕ НА ТОВАРОТ	30	Ученикот: <ul style="list-style-type: none">- Да манипулира со различни видови стока во складиште;- да складира стока во складишта;- да подготвува оперативна документација;- да користи информатичка технологија при складирањето;- да организира работа во складиште;- да користи мерки за заштита при работа и заштита на животна средина.	<ul style="list-style-type: none">- Демонстрирање различна амбалажа, објаснување на подготовката на стоката пред транспортот;- демонстрирање примери на техники на складирање,- објаснување на организацијата на работа во складиштето, оперативната документација и информатичката технологија за складирање;- посета на складишта.	Технологија на ракување и складирање на товарот

<p>2. ОСИГУРУВАЊЕ</p>	<p>21</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Да ги опишува основните термини во осигурувањето; - да ја препознава функцијата на осигурувањето; - да ги препознава и објаснува основните видови на осигурувањето; - да ја опишува техничката основа на осигурувањето; - да препознава видови осигурителни компании; - да ги идентификува елементите на договорот за осигурување во конкретни договори за осигурување; - да препознава и подготвува основни документи во осигурувањето; - да препознава осигуран случај како и начинот на кој тој настанува; - да споредува технички резултати; - да прави разлика при настанување бонус и малус. 	<ul style="list-style-type: none"> - Објаснување на термините „осигурување“, „осигурувач“, „осигуреник“, „договарач на осигурување“ и „корисник на осигурување“, „посредници“, „застапници“, „франшиза“ - објаснување на функцијата и поделба на осигурувањето; - укажување на организацијата на видовите осигурителни компании; - презентирање конкретни примери на договори за осигурување (предмет на осигурување, сумата на осигурување, премиите во осигурување); - демонстрирање подготовка на основна документација во осигурувањето; - укажување состојби во кои се јавува осигуран случај; - укажување разлики во бонус и малус; - организирање посета на осигурителна компанија. 	<p>Осигурување</p>
------------------------------	-----------	---	--	--------------------

<p>3. СРЕДСТВА НА ОСИГУРУВАЊЕТО</p>	<p>15</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Да ги идентификува фондовите во осигурувањето, преносните премии во осигурувањето, резервирани штети во осигурувањето; - да воочува математичка резерва на осигурување на живот, потребното ниво на маргина на солвентност; - да дискутира за пласирање на средствата на осигурување и технички резултат; - да пресметува според методите на премиска основа и метод на основа на штети; - да ги идентификува провизијата во осигурувањето и противпожарниот придонес во осигурувањето; - да ги воочува трошоците на вложувањата; - да го објаснува даночниот третман на осигурувањето; - да составува основен финансиски извештај на друштвата за осигурувањето. 	<ul style="list-style-type: none"> - опишување на фондовите во осигурувањето, преносните премии во осигурувањето, резервирани штети во осигурувањето; - објаснување математичка резерва на осигурување на живот, потребното ниво на маргина на солвентност, пласирање на средствата на осигурување и технички резултат; - применување едноставен математички апарат за пресметување според методите на премиска основа и метод на основа на штети; - укажување на провизијата во осигурувањето, противпожарниот придонес во осигурувањето; - презентирање на трошоците на вложувањата, даночниот третман на осигурувањето; - демонстрира составување основни финансиски извештаи; - организирање посета на компании чија основна дејност е осигурување. 	<p>-Финансиско работење</p>
--	-----------	--	--	-----------------------------

<p>4. ПРЕСМЕТКА НА ТРОШОЦИТЕ И ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ НА ОСИГУРИТЕЛНИТЕ КОМПАНИИ</p>	<p>15</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Да ги воочува специфичностите на структурните трошоци на работење во осигурителните компании; - да ги лоцира маргиналните трошоци во осигурителната компанија; - да го воочува проблемот на алокација на трошоците по различни перспективи во осигурителните компании, преломна точка во осигурителните компании; - да пресметува трошоци по базни активности во осигурителните компании; - да препознава нови мерки на перформанси во осигурителните компании; - да идентификува специфичности на содржината на билансот на успех, биланс на состојба и содржината на извештајот на токовите на парични средства во осигурителната компанија; - да составува ревизија на финансиски извештај на осигурителната компанија. 	<ul style="list-style-type: none"> - Објаснување на специфичностите на структурните трошоци на работење во осигурителните компании и маргиналните трошоци во осигурителната компанија; - укажување на проблемот на алокација на трошоците по различни перспективи во осигурителните компании, преломна точка во осигурителните компании и на нови мерки на перформанси во осигурителните компании; - примена на едноставен математички апарат за пресметка на базни активности во осигурителните компании; - презентирање на специфичностите на содржината на билансот на успех, билансот на состојба и содржината на извештајот на токовите на парични средства во осигурителната компанија; - демонстрирање на составување ревизија на финансиски извештај на осигурителната компанија; - организирање посета на компанија која се занимава со дејноста осигурување. 	<p>-Финансиско работење</p>
--	-----------	--	--	-----------------------------

5. ПРОЦЕНА И ЛИКВИДАЦИЈА НА ШТЕТИ	12	<ul style="list-style-type: none"> - Да го објаснува процесот на процена и ликвидација на штета, пријава, евиденција и формирање предмет за штета; - да ги лоцира елементите за одредување тотална и делумна штета; - да споредува тотална и делумна штета; - да споредува процена на штети во осигурувањето и ликвидација на штети во осигурувањето. 	<ul style="list-style-type: none"> - Опишување на процесот на процена и ликвидација на штета, пријава, евиденција и формирање предмет за штета; - презентирање на елементите за одредување тотална и делумна штета; - демонстрирање на тотална и делумна штета; - демонстрира процена на штети во осигурувањето и ликвидација на штети во осигурувањето; - организирање посета на компанија која се занимава со дејноста осигурување. 	-Осигурување
6. ЛОГИСТИЧКИ СИСТЕМИ И ПРОЦЕСИ	15	<ul style="list-style-type: none"> - Да врши рационализација на транспортот со примена на современи методи за реализирање на транспортниот процес; - да ги применува логистичките концепти: „Just in time” и „Make-or-buy”. - да ги идентификува, да ги следи и да ги пресметува логистичките трошоци; - да го имплементира логистичкиот информативен систем; 	<ul style="list-style-type: none"> - Демонстрирање примери од современ транспортен процес и современи логистички системи; - споредување на економските ефекти од логистички односи; - посета на претпријатија кои се занимаваат со организирање и реализирање микро дистрибуција. 	Логистика

4.2. Наставни методи и активности на учење

Во текот на воспитно – образовниот процес се применуваат следните наставни форми: фронтална, групна и индивидуална работа. Како наставни методи можат да се користат: демонстрација, дискусија, решавање проблеми, активна демонстрација на учениците и друго.

Активности на ученикот: да слуша, набљудува, прибележува, користи уреди, пресметува, применува односи и законитости во групи и независно и др.

Активностите на наставникот се: организира и раководи активна и индивидуална дејност кај учениците, објаснува, организира и води дискусија, дава инструкции, пишува на табла, демонстрира на табла, демонстрира на уреди, ги оценува задачите, поставува прашања, регистрира, оценува и ги анализира резултатите и др.

4.3. Организација и реализација на наставата по предметот

Образовната работа по **практична настава** се реализира така што паралелката се дели во две групи. Процесот на учење и практичната обука по предметот практична настава треба да се изведува преку стручно – практична настава, да се создадат оптимални услови за индивидуализираната настава и работата во тимови, како и проектни задачи, елаборати и индивидуални домашни задачи. Образовните активности се организирани според неделен распоред на часовите во четири тримесечја и во две полугодија. Содржините кои ги опфаќа наставната програма се реализираат во специјализирани училници или кабинет, соодветно опремен со наставни средства и помагала, во претпијатија. За секој ученик наставникот води портфолио.

4.4. Наставни средства и помагала

Со цел да се постигнат зацртаните цели на наставниот предмет практична настава, потребно е да се користат следниве наставни средства и помагала: аудио – визуелни помагала, слајдови, илустрации, макети и модели, учебници и учебни помагала, обрасци, дополнителна литература.

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигањата на учениците се врши перманентно. По завршување на секој работен ден (3 часа), ученикот треба да изработи извештај за извршените работни задачи. Изработените извештаи се оценуваат во текот на наставата и се собираат во портфолиото на ученикот. На крајот на тематската целина, ученикот треба да ги демонстрира стекнатите вештини и знаења и притоа да прикаже квалитет, прецизност и педантност.

Доколку ученикот не ги исполни критериумите за оценување, се постапува согласно со законската регулатива за средното образование.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Наставникот по наставниот предмет **практична настава** треба да ги поседува следните педагошки, персонални и професионални карактеристики: да е психофизички здрав, да владее со литературниот јазик и писмото на кој се изведува наставата, да е комуникативен и отворен за соработка, да е соодветно професионално образован со или без работно искуство, да ја сака педагошката работа и да напредува во неа, да е добар организатор, да е креативен и способен за примена на иновации во образовната технологија.

6.2.. Стандард за наставен кадар

Наставата по предметот **практична настава** ја реализира кадар со завршени студии по:

1. сообраќај и транспорт
2. осигурување

со здобиена педагошка, психолошка и методска подготовка и положен стручен испит.

6.3. Стандард на простор за наставниот предмет

За успешно реализирање на целите, практичната настава се реализира во специјализирани училници или кабинет што е соодветно опремен со наставни средства и помагала, според нормативите за простор и опрема, во претпријатија чија основна или споредна дејност е проблематиката на складирањето, осигурувањето и микродистрибуција на производи.

7. ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: 31.03.2014 година

7.2. Состав на работната група:

1. Азра Тутик, дипл. сооб. инж., советник за сообраќајна струка во ЦСОО – Скопје, координатор
2. Проф. д-р Братислав Милошевиќ, Факултет за туризам и угостителство – Охрид
3. м-р Благој Јованов, дипл.сооб.инж., директор во ПСС Доо – Скопје д-р
4. Александар Јованов, дипл.сооб.инж., наставник во АСУЦ „Боро Петрушевски“ – Скопје
5. Перо Стефановски, дипл.сооб.инж, директор за технички штети во Триглав Осигурување - Скопје
6. Николче Спасовски, дипл.сооб.инж., наставник во АСУЦ „Боро Петрушевски“ – Скопје

8. Почеток на примена на наставната програма

Датум на започнување: 01.09.2014 година

Одобрил:

Zeqir Zeqiri, директор

9. Одобрување на наставната програма

Наставната програма по **практична настава** за **II година** сообраќајна струка – образовен профил техничар за логистика и осигурување за учениците во средно стручно техничко образование, на предлог на Центарот за стручно образование и обука ја донесе министерот за образование и наука во Скопје со деловоден број 11-13172/1 на ден 19.08.2014 година.

Министер,
Abdilaqim Ademi